ԽՕՍՔԵՐՍ ՊԻՏԻ ՉԱՆՀԵՏԱՆԱՆ

1. Ի՞ՆՉ Է ՄԵՂՔԸ
2. “ԻՄ ԽՕՍՔԵՐՍ ԲՆԱԻ ՊԻՏԻ ՉԱՆՑՆԻՆ”
3. Ի՞ՆՉ Է ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԾՆՈՐՀԸ
4. ԻՆՉՈ՞Ւ ՈՎ ԱՍՏՈՒԱԾ, ԻՆՉՈ՞Ւ
5. ՃԱԿԱՏԱԳԻ՞Ր ԹԷ ԱՉԱՏ ԿԱՄՔ
6. ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԻՆ

Ի՞ՆՉ Է ՄԵՂՔԸ

Հռոմ. Ը. 1-6, Չ. 23, Ա.
Յով.Գ. 4-6,

Մեղքը՝ ներբնագոյն չարն է՝ հպարտութիւնը: Ո՛չ չարաճճիութիւն:
ա. Մեղքին սկզբնաւորութիւնը՝ Յիսուս կը վերագրէ Սատանային:

1. **«Թշնամին որ ցանեց զորմը՝ Սատանան է»**--Մատթ. ԺԳ. 39
2. «**Գիշեր մը, երբ ամէն մարդ գնացած էր,** (ննչած կամ գինով) **անոր թշնամին եկաւ, որոմ ցանեց ցորենին մէջ ու գնաց»**--Մատթ.ԺԳ. 25

բ. Կարգ մը ազատամիտ հոգեբաններ և 20-րդ դարու դաստիարակներ կը բաջալերեն այն կարծիքը, թէ մեղքի գաղափարը միջնադարեան նախապաշարումի մը ըմբռնումն է:

1. Մեղքի գաղափարը վիճելի հարց եղած է բոլոր կրօնքներու մէջ:
2. Քրիստոնէութեան գլխաւոր հարցը մեղքին իսկութիւնը բացատրել ու անոր բաւութեան ու ներումի միջոցը գտնել է:

գ. Աստուածային կամքին հակառակ եղած որեւէ մտածումն և իրագործումը մեղք է: (փորձուիլը մեղք չէ, այլ փորձութեան տեղի տալը)

1. Մեղքը, Աստուծոյ դէմ մեր անկախութեան և ինքնավարութեան յայտարարութիւնն է: Մեր մերժումը գործակցելու Աստուծոյ հետ: Մեր ազատ կամքը ուղղելու Իր դէմ:
2. Մեղանչումը՝ մարդու կամքին գերագոյն յագեցումն է՝ «ես»ին յաղթանակը:
3. Քրիստոնեայի մը կենցաղավարութիւնը յարաժամ պայքար մընն է մեղքին ու չարին (փառասիրութեան) դէմ, Աստուծոյ շնորհիւ և օգնութեամբ:

դ. Գլխաւոր հարցումը պէտք է ըլլայ ի՞նչն է "մեղքը" ո՛չ թէ "մեղքեր"ը:

1."Մեղքեր"ը կը նշանակեն ձախող, աղետաւոր և անյաջող իրագործութիւնները, մեղանչումին հետեւանքները:
2."Մեղք"ը կը վերաբերի ա՛յն գայթող ոգիին, որ մեզ կ՛ըմբոստացնէ մեղանչելու Աստուծոյ դէմ: (Յիսուսի փորձութիւնը անապատին մէջ):

ե. Յիսուսի դէմ մեծագոյն հակառակութիւնը կու գար փարիսեցիներու աղանդէն: Անոնց փառասիրութեան և "ես"ի պաշտամունքէն:

1. Մեր եսը, թէ՛ մեր ամենամեծ թշնամին է ու թէ՛ մեր իսկութիւնը:
2. Ազգայնամոլութիւնը եսակեդրոն է, այլամերժ, սեփականը կը դասէ գերիվեր բոլորէն, եթէ նոյնիսկ ան զուրկ է արժանիքներէ, նոյնիսկ եթէ կեղծ է:

«Ես»ակեդրոնէն դառնանք դէպի համակեդրոն:
"ես"ի տեղ՝ մենք, ու "իմ"ի տեղ՝ մերը: (Ընդհանրական)

Մայիս 7, 1998
Թորոնթօ

“ԻՄ ԽՕՍՔԵՐՍ ԲՆԱՒ ՊԻՏԻ ՉԱՆՑՆԻՆ”

--Մատթ.24.35

Եգիպտացիք՝ պատկերագրութեամբ ջանացին անմահացնել իրենց մեհենագրութիւնները: Միջագետքի ազգերը՝ սեպագրութեամբ յաւերժացընել աշխատեցան իրենց մշակոյթը և բաղաբակրթութիւնը:

Փիւնիկեցիք և Յոյներ՝ այբենական գիրերով դրոշմեցին իրենց աստուածները և իմաստասիրութիւնը:

Յորդանա գետին հովիտը շրջագայող մարգարէաշունչ Գալիլեացին՝ մէկ գրութիւն իսկ չէ թողած, ըլլայ մագաղաթի կամ կրանիտեայ բանդակի վրայ: Ուստի, ինչպէ՞ս կը համարձակի Ան ըսել.

«երկինգ ու երկիր պիտի անցնին, իսկ
Իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին»:

Միթէ գոռոզ Պատգամախօ՞ս մըն է այս Նազովրեցի Յիսուս, թէ աստուածայայտնիչ Առաքեալ: Ո՞ւր գրուած են Յիսուսի խօսքերը: Ի՞նչ լեզուով գրուած են անոնք: Այբենագրութե՞մբ թէ մեհենագրութե՞մբ գրուած:

Հպանցիկ ակնարկով պիտի ըսենք, Ս.Գիրքի չորս Աւետարաններուն մէջ գրուած են Յիսուսի խօսքերը: Անշո՛ւշտ Աւետարանները կը պարունակեն Յիսուսի խօսքերը: Սակայն միթէ Յիսուս ա՛յդ ըսել ուզեց, թէ Իր բարձրաբարբառ վկայութեամբ աւելի թաւուն իմաստ մը ներշնչեց:

Յիսուս Իր խօսքերուն ներքին բովանդակութիւնը բացայայտելու և յաւերժացնելու համար, զանոնք արձանագրեց Իրեն հաւատարիմներու մտքին, հոգիին և անոնց արեան մէջ հոսող հաւատքի մղումներու բջիջներուն վրայ: Որովհետեւ հոն կ՛իջխեն միտքն ու սիրտը, զգացումն ու մտածումը հաւասարապէս: Նախքան նիւթին վրայ ծանրանալու, հետազօտենք թէ «խօսք» բառը ի՞նչ կը նշանակէ:

Հին Կտակարանի մէջ, յաճախ կը հանդիպինք, «Եւ Տիրոջ խօսքը ինծի եղաւ ըսելով» բազմաթիւ կրկնութիւններու: Որոշ գիտակցութիւն կը պահանջէ ըմբռնելու թէ Աստուծոյ «խօսք» ըսուածը ու նաեւ Յիսուսի «Իմ խօսքերս» գրութիւնը, որ կը գտնուի Նոր Կտակարանին մէջ, ի՞նչ կը նշանակեն:

Եսայեայ մարգարէն հոգեշունչ յափշտակութեան մէկ րոպէին, ակնարկելով Աստուծոյ խօսքին՝ կ՛ըսէ.

«Իմ բերնէս ելած խօսքն ալ...ինծի պարապ պիտի չդառնայ.

հապա իմ կամքս պիտի կատարէ»--Եսայ. ԾԵ.11:

զԱստուած որոնողի մը միտքը՝ որոշ կերպով զանազանելու է Աստուծոյ մասին գրուած խօսքը, Անոր խօսո՛ւն խօսքէն: Աստուծոյ խօսքը՝ (բերանացի) ստեղծագործող ամենազօր արտայայտութիւնն է, որովհետեւ համայն գոյացութիւնը Անոր մտքին խօսք արտայայտութիւնն է:

Առաքելական դարու Եկեղեցիին համար «Աստուծոյ խօսքը» Հնգամատեանի պարունակած Մովսէսի հինգ գիրքերը չէին, այլ՝ Յիսուսի

բերնէ՛ն արտաշնչուած Աւետարանն էր։

«Այս խօսքը ան ղրկեց Իսրայէլի որդիներուն՝ խաղաղութիւն աւետարանելով Յիսուս Քրիստոսի միջոցով. Անիկա է ամենուն Տէրը»--Գործ. Ժ.36։

Թուղթ առ Եբրայեցիներու հեղինակը շատ պայծառակերպով կը բացատրէ «Աստուծոյ Խօսքը» որ չի կրնար գրուածք մը ըլլալ, ան կ՛ըսէ.

«Կենդանի է Աստուծոյ խօսքը, ազդու և աւելի՛ հատու՝ քան ոեւէ երկսայրի սուր, ան կը թափանցէ մարդուս շունչին ու հոգիին մէջ, մինչեւ ողն ու և ծունգը, և կը բննէ մտածումներնը ու սրտին խորհուրդները»--Եբր. Դ.12։

Ըստ Թուղթ առ Եբրայեցիներու հեղինակին, Յիսուսի խօսքերը աւելի ասմունք կը նշանակեն քան գրութիւն։ Անոնք որ ներկայ եղած են բանաստեղծական ասմունքներու, լաւ կ՛ըմբռնեն և կը զգան գրուած բանաստեղծութեան տափակութիւնն ու անհրապոյր բնոյթը. մինչ կենսախրախոյս, հայաշունչ և հայաբոյր բերթուածներ խոր զգացումներ և ուժեղ հաղորդականութիւն կը ճգեն ներկաներուն վրայ երբ անոնք կ՛արտասանուին։

Խօսո՛ւն խօսքին ուժգնութիւնը Յիսուս կը պատգամէ այսպէս,

«Այն խօսքը որ ես ըսի ձեզի՝ հոգի է և կեանք»։

Այս է պատճառը որ հաւատացեալներ կը կարդան Աւետարանները և Յիսուսի կարգ մը խօսքերը (գրուած) կը կրեն իրենց մարմնոյն վրայ։

Մինչեւ որ գրուած խօսքերը, մեր նուիրումով և մեր զոհողութեամբ չկարենանք հոգեղէնի վերածել, անոնք պիտի մնան միայն գի՛ր։

Նախաբրիստոնէական հինգերորդ դարուն՝ Եբեսացի Յոյն Հէրագլիդըս իմաստասէրն էր որ յունարէն (Logos) բառը գործածեց որպէս գլխաւոր գաղափարական բառ, նկարագրելու համար տիեզերական շարժումներու ըմբռնումը և անոնց իմաստը մեկնաբանող։ Իր նախորդները՝ տիեզերքի իսկութիւնը կը բացատրէին չափագիտական (mathematical) կերպով։ Այնուհետեւ (Logos) բառը սկսաւ գործածական դառնալ որպէս նախաբնոյթ դրութիւն և զօրութիւն։

Պղատոն և Արիստոտել, թէեւ գործածած են (լոկոս) բառը, սակայն իր անորոշ ու տարտամ իմաստաւորումով միայն։ Ստոյիկեան իմաստասիրութեամբ էր որ (լոկոս) բառին մէջ ներմուծուեցաւ աստուածաբանական հետեւողութիւն որ կը պակսէր Հէրագլիդիսի բացատրութեան մէջ։ Սակայն Ստոյիկեաններ, (լոկոս)ը նոյնացուցին համայն աստուածութեան (pantheism)ի հետ։

Իմաստասիրութեան բաղցը կը սպասէր այն լուսաւորումին որ պիտի գար Աղեքսանդրիացի Փայլօ աստուածաբանէն, որ հարազատօրէն պիտի բացատրէր (լոկոս) «Խօսք» բառը։ Փայլօ առանց նոյնացնելու «Խօսք» բառը Աստուծոյ հետ, զայն անջատեց Ստոյիկեան համայն աստուածութեան իմաստէն և ինքնուրոյն միջոց կամ ստեղծագործող միջնորդը ըրաւ Աստուծոյ։

Փայլօի բացատրական հետեւողականութեամբ է որ Յովհաննէս Առաքեալ կը ճեռնարկէ մեկնաբանել Յիսուս Քրիստոսը՝ իր Աւետարա-

նին ներածութեան սկիզբը, ըսելով.

«Աշխարհի ստեղծագործութենէն առաջ գոյութիւն ունէր Բանը (Խօսք): Բանը Աստուծոյ հետ էր և Բանը Աստուած էր (կամ աստուածային): Անիկա սկիզբէն Աստուծոյ հետ էր: Անով էր որ Աստուած ամէն ինչ ստեղծեց, առանց անոր ո՛չ ո՛չ մէկ բան ստեղծեց: Յով. Ա. 1-3:

Ի՞նչ զօրութեամբ է, որ Յիսուսի երկու հազար տարիներու վաղընջական խօսքերը յաւերժօրէն պիտի խօսին: Յիսուս սաստեց գոռոզ և նախանձ Հրեայ հոգեւորականները ըսելով անոնց.

«Եթէ ասոնք լռեն, (Ծաղկազարդի առթիւ Զինք գովաբանող ժողովուրդը) **քարե՛րը պիտի աղաղակեն»**:

Ուրիշ առթիւ Քրիստոսէ մօտ 1200 տարիներ առաջ, Մեռեալ ծովուն շրջակայքը տեղի ունեցաւ լուսաբանական խօսակցութիւն մը հեթանոս սեպուած մարգարէ Բաղաամի և անոր զոռաբանող իշուն միջեւ:

Եթէ գրաստ իշուն շնորհուեցաւ մարդկային լեզուով խօսիլ և մանաւանդ իր տիրոջ չգիտցածը ու չտեսածը բացատրել անոր, միթէ շատ դժուա՞ր է հաւատալ թէ Յիսուսի խօսքերն ալ կարելի է իմանալ ու ըմբռնել յաւերժօրէն:

Քսաներորդ դարն է որ արշալոյսեց ծագումը ձայնասփռուած խօսքին ու մանաւանդ իրաւագործուած ելոյթին: Գիտութիւնը, որ տակաւին իր արեւածագը կ՛ողջունէ, իր մանուկ հետազօտութեամբ տեղեկացաւ թէ ձայն կոչուած թրթռացումը անգամ մը որ ելեկտրականայ, չի կորսուիր, այլ ընդհակառակը, տիեզերքի վիթխարի միջոցին մէջ կը բազմամիլիարի, և հոն ուր կայ ընդունող ընկալուչ, նոյն խօսուած ձայնը կը լսուի յստակ և հարազատ: Եթէ կարելիութիւն ըլլար հին Հռոմայեցիներուն տեսանելի և լսելի դարձնել ներկայ հեռատեսիլի հրաշալիքը, անոնք այնպէս պիտի հաւատային թէ այդ անկենդան կազմածը վերամարմնացած Ապողոնն է կամ Ողիմպիական աստուածներէն մին:

Եթէ մանուկ գիտութիւնը այսպիսի հրաշալիքներու այգալոյսին կը մօտեցնէ մարդը, որչա՞փ աւելի սքանչելիքներ պիտի շնորհէ մարդուն աստուածաճանչումը և հոգեղէն գիտութիւնը:

Մինչեւ առաջին դարու մայրամուտը, Յիսուսի խօսքերը հեռաստիրուեցան Իր առաքեալներու, աշակերտներու և վկաներու բերնով:

Ինչպէ՞ս կարելի կ՛ըլլայ լսել Յիսուսի խօսուն ձայնը Առաքեալի մը բերնէն՝ երբ ինք, Յիսուսը չէ: Խիստ իրաւացի հարցում մըն է այդ: Ուստի միասին կարդանք, եւ Յիսուս դառնալով Պետրոսին՝ ըսաւ.

«Ետին գնա՛, Սատանայ, դուն գայթակղութիւն ես ինծի համար, որովհետեւ դու մտածումներդ Աստուծոյ մտածումները չեն, այլ՝ մարդոց»--Մատթ. ԺԶ.23:

Եթէ Սատանան հնարաւորութիւնը ունի, մարդկային բերնի միջոցաւ, խօսելու որ գայթակղեցնէ ու խաբէ մարդ արարածը, ինչո՞ւ Յիսուս՝ որ Աստուծո՛յ Խօսքն է, չկարենայ խօսիլ Իր ուխտեալ ու զին-

տրեալ հաւատարիմներու միջոցաւ ինչպէս ըրած էր առաջին դարուն:

Նկատի առնենք անբննելի խորհրդանշանական իմաստներով զեղուն յայտնութիւնները Յիսուսի որ Իր զոհաբերութենէն բանի մը ժամ առաջ վստահեցաւ Իր հաւատարիմ աշակերտաց:

«Ձե՞ս հաւատար թէ ես Հօրս մէջ եմ, և Հայրս՝ իմ մէջս է: Այս խօսքերը (Լօկօս) որ ձեզի կ՛ըսեմ, ես ինձմէ չեմ ըսեր, Հայրը որ մէջս կը բնակի՝ իմ միջոցաւս կը կատարէ իր գործերը: Հաւատացէք ինծի, թէ ես Հօրս մէջ եմ, և Հայրը՝ իմ մէջս. եթէ ո՛չ խոսքերուս համար՝ գոնէ կատարած գործերուս համար հաւատացէք: Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, թէ ով որ ինծի կը հաւատայ՝ պիտի կատարէ այն գործերը որ ես կը կատարեմ. և աւելին ալ պիտի կատարէ, որովհետեւ ես Հօրս քով կ՛երթամ»--Յով.ԺԴ.10-13:

Յիսուսի խօսքերը և գործերը կատարուեցան որովհետեւ Հայր Աստուած Յիսուսի ներսիդին էր Իր ՍԷՐ զօրութեան Ներկայութեամբ:

Եթէ Յիսուս դարձաւ աստուածախօս և աստուածակերտ Իր Հօր լեցունութեամբ, ինչո՞ւ Իր յաջորդները չկարենան խօսիլ ու գործել Յիսուսի լեցունութեամբ այնպէս՝ ինչպէս Ինք ցոյց տուաւ Իր ապրումով: Շարունակենք կարդալ.

«Այն օրը դուք պիտի գիտնաք որ ես իմ Հօրս մէջն եմ, և դուք՝ իմ մէջս, ու ես՝ ձեր մէջը: ...Ով որ կը սիրէ զիս՝ պիտի սիրուի իմ Հօրմէս. ես ալ զինք պիտի սիրեմ և ինքզինքս պիտի յայտնեմ անոր»
---Յով.ԺԴ.20-21:

Ահաւասիկ այն աննիւթական ու հոգեղէն խորհուրդին դուռը որ Յիսուս կը բանայ Իր հաւատարիմներուն ու կը բաջալերէ որ անոնք ներս մտնեն: Փոխակերպուելու որպէս կենդանի վկաներ և ստանալու որդեգրութեան առանձնաշնորհը որ "խօսիլ" է՝ Իր խօսքերը ոչ թէ մտացածին գաղափարախօսութեամբ, այլ՝ աստուածակենցաղ հոգեհեղումով:

Ներկայիս ճգտում մը կայ աստուածաբաններու մօտ, ներկայացնելու Յիսուսն ու Անոր ճշմարտութիւնը, հակաճառութեամբ և փաստարկութեան եղանակով: Այս մեթոտը որքան ալ օգտաբեր ըլլայ՝ նաեւ անբաւարար է: Յիսուս և Իր Աւետարանը՝ կենսանորոգ շարժում է, փաստարկութեամբ ապացուցելի չէ՛, այլ՝ լուսաշող փորձառկութեամբ:

Սոյն լուսեղէն փորձառութիւնը երբ ճառագայթէ հաւատարիմ Քրիստոնեաներու ապրումով, իրենց կեանքն ու խօսքը պիտի ցոլացնեն հարազատ արտայայտիչ Յիսուսը: Նուիրումի, Քրիստոսաբնակ կեանքը այնուհետեւ պիտի սկսի ցնծերգել յաղթահնչիւն և յաւիտեան: Յիսուս Իր պայծառակերպ էութեամբ կը յայտնուի ու յաւերժօրէն կը խօսի Քրիստոնեաներու նկարագրին և ապրումին ընդմէջէն, ու անոնք կը դառնան Յիսուսի թարգմաններն ու մեկնաբանները արդի մտածումի:

Բոլոր անոնք որոնք դաշնաւորած են իրենց հոգւոյն ու մարմնոյն բնարը Յիսուսապրո՛ւմ կենցաղով, պիտի դառնան խօսնակն ու կենդանի կառոյցը (Եկեղեցին) Իր Երկնաւոր Թագաւորութեանը:

Յուլիս 30, 1988
Թորոնթօ

Ի՞ՆՉ Է ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՇՆՈՐՀԸ

Աստուածային շնորհը, Տիրոջ մարդկութեան հանդէպ ունեցած ողորմութեան, թողութեան, գթութեան, անյիշաչարութեան գրաւականն է: Անոր անփոփոխ սիրոյն և հրաւէրին՝ յաւերժօրէն Իրեն հետ ապրելու համերաշխ միութեամբ:

Յունարէն "խարիս" աշխարհային բառ մըն էր, որ կը նշանակէ հաճելի, վայելուչ զուարթ, ոգեւորիչ, գոհացուցիչ կամ գրաւիչ:

Ամենէն աւելի Պօղոս առաքեալին նամակագրութեան կը պարտինք "շնորհ" բառին քրիստոնէական իմաստը:

1. Շնորհը, անարժան մարդու ձրիօրէն տրուած Աստուծոյ սէրն է:
2. Երկնային կամ գերբնական ձիրք, որով օժտուած է մէկը:
3. Աստուծո՛յ շնորհիւ Հաւատացեալը կը մտնէ Քրիստոսի ամենամտերիմ և էական հաղորդակցութեան մէջ, հոն կը մնայ, կ՛ամրանայ կը վայելէ հոգեկան պարգեւներ:

Յիսուս Քրիստոսի Յայտնութեանը հաւատալ ինքնին **շնորհ** մըն է: Յիսուսի յայտնութեան հաւատալը, ուրիշ կրօնքներու հաւատալիքէն կը զանազանուի անո՛վ, որով Անոր յայտնութիւնը խորհուրդի մը բացայայտումն է, այսինքն Յիսուսի Մարդեղութիւնը՝ Աստուծոյ Որդւոյն մարդանալը:

Խորհուրդը արտաքին զգալի նշանն է, որուն միջոցաւ տեսանելի ձեւերու տակ անտեսանելի շնորհները կը ստացուին: "խորհուրդ"ով քրիստոնեան կ՛ապրի երջանկութիւնը Աստուծոյ Ներկայութեան:

Կան սիրոյ առաքինութիւններ՝ գութ, ողորմութիւն, ընկերասիրութիւն, բաջութիւն. կան շնորհի և հաւատարմութեան առաքինութիւններ ալ, որոնք կը բղխին Աստուծոյ Որդւոյն էութեան սուրբ լոյսէն՝ հեզութիւն, անկեղծութիւն, ճշմարտախօսութիւն, հաւատարմութիւն:

Քրիստոնէական հաւատքին խորհուրդը՝ շնորհն է: Աստուածային յայտնութիւնը խորհուրդի բացայայտումն է՝ Յիսուսի Մարդեղութիւնը՝

«Եւ Բանը մարմին եղաւ»:

Առանց «Եւ Բանը մարմին եղաւ ու բնակեցաւ մեր մէջ» Աւետարանի պատգամին, Քրիստոնէական կրօնքն ալ պիտի դասուէր հեթանոս կրօնքներու շարքին: Յիսուս Քրիստոսի Մարդեղութեան շնորհիւ է, որ համայն աշխարհ ճանչցաւ Աստուծոյ Հայրակա՛ն սէրն ու հոգատարութիւնը հանդէպ մարդկութեան:

Մինչեւ Յիսուս Քրիստոսի առաքելութիւնն ու աւետարանչութիւնը, Աստուած ճանչցուած էր, թէ՛ Հրեայ և թէ՛ հեթանոս կրօնքներէ որպէս իմաստուն, նախանձոտ և վրէժխնդիր Աստուած:

Հեթանոս աստուածները ճանչցուած էին որպէս պահանջկո՛տ աստուածներ, բիչով չգոհացո՛ղ բռնակալներ: Ոչ միայն անթիւ կենդա-

նիներու զոհագործութիւնները կը պահանչէին, այլ նաեւ հարիւրաւոր պատերազմի գերիներու սրտերուն զոհագործումը...: Հրեաներ չէին պատկերած զԱստուած, սակայն հեթանոսներ բանդակած էին իրենց աստուածները, որոնց ձեռին մէջ կար կայծակներ և նիզակներ:

Իսկ Հա՛յր Աստուծոյ ղրկած Միածին Որդւոյն ձեռքերուն մէջ մարդկութիւնը կը տեսնէ միայն՝ մարդ արարածներու տգիտութեամբ և բրտութեամբ գործած գամերուն նշանները...:

Այնքա՜ն անչափելի են մարդկային մտացածին աստուածները Յիսուս Քրիստոսի ապրումո՛վ ներկայացուցած Աստուած Ճշմարիտէն, որ մարդկօրէն չենք փափաքիր բաղդատել:

Ի՜նչ փառ ու փրկութիւն, բռնել ու չձգել աստուածային բարերար Ձեռքը, այդ հրաշագործ ու ամենասուրբ Ձեռքը, որ գթառատ՝ կու տայ ու կը մոռնայ, կը փրկէ ու կը գոհանայ, կը նախատուի ու կը ներէ և ցոյց տրուած ապերախտութիւններու հակառակ՝ չի զրկեր մեզ Իր աստուածային շնորհներէն ու պաշտպանութենէն: Շնորհքը այն արարքն է, որ Աստուած կը կատարէ մեզի համար, որովհետեւ մարդը անկարող է իրագործել: Մարդ արարածին համար «Քրիստոսի չարչարակից ըլլալը, Աստուծմէ տրուած իսկական շնորհք մըն է»--Ա Պետ. Ե.12:

Հնարաւոր չէ մէկու մը համար աճիլ բարոյապէս և հոգեւորապէս՝ առանց տալու շնորհին:

1. Տալն ու նուիրուիլը սիրոյ արտայայտութիւններ են:

2. Ներող մարդը նուիրական առաքելութեան մը խոր գիտակցութեամբ ներելու է:

3. Երբ սէրն է մղիչ ուժը տալուն, տուողը կու տայ, ուրախ սրտով և վեհանձնօրէն:

4. Մեր աճումին չափանիշը՝ մեր սիրոյն և նուիրուելո՛ւն մէջն է:

Կան շնորհի և հաւատարմութեան առաքինութիւններ որոնք կը բղխին Աստուծոյ Որդւոյն էութեան սուրբ Լոյսէն՝ անձնամատոյց Խաչելութենէն:

> Սոյն բրիստոնեաներուն Պօղոս առաքեալ կ՛ըսէ.
> «Անփոյթ մի գտնուիր այն շնորհիին նկատմամբ, որ
> մարգարէական հոգիով բեզի տրուեցաւ»--Ա. Տիմ. Դ.14:
>
> «Որպէսզի ճանչնամ զայն ու չարչարանքներուն,
> կերպարանակից՝ անոր մահուան, որպէսզի այս
> կերպով հասնիմ մեռելներէն յարութիւն առնելու»--Փիլ. Գ.10:

Բառնաբաս երբ եկաւ և տեսաւ Աստուծոյ շնորհքը՝ ուրախացաւ, ... և որովհետեւ Սուրբ հոգիով և հաւատքով լեցուն մարդ մըն էր, մեծ բազմութիւն մը հաւատաց Տիրոջ: Բառնաբաս ոչ թէ մարդկային յաջողութիւնը տեսաւ, այլ "Աստուծո՛յ շնորհքը": Աստուած կ՛ուզէ գործակցիլ Իր ստեղծած մարդ արարածին հետ: Այդ ինքնին շնորհ մըն է:

Բառնաբաս և Պօղոս ոչ միան բարոզեցին, այլ "ուսուցանեցին"--:

Պօղոս առաբեալ կ՛աղաչէ Տիմոթէոս աշակերտէն ու կը պատուիրէ անոր.

«Անփոյթ մի՛ գտնուիր այն շնորհիին նկատմամբ, որ մարգարէական հոգիով բեզի տրուեցաւ--»Ա.Տիմ.Դ.14:

Իշխանազուն մը հարցուց Յիսուսի և ըսաւ. «Բարի՛ վարդապետ, ի՞նչ բարի գործ պէտք է կատարեմ, յաւիտենական կեանքը ընդունելու համար»--Ղուկ. ԺԸ.18:

Յիսուս պատասխանեց.

«Ինչո՞ւ բարիի մասին կը հարցնես ինծի.
բարին մէկ է, միայն Աստուած բարի է»:---Մատթ. ԺԹ.16-17

Ինչո՞ւ Յիսուս կ՛ըսէ. «Ոչ ոք բարի է, բացի միակ Աստուծմէ»: Աստուած Ի՛նք Բարութիւնն է: Միայն Յիսուս է ճշմարիտ Վկան իր երկնաւոր Հօր և Անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է: Ան կը վկայէ իր Հօր Աստուծոյ մասին ըսելով.

«Քանի որ Ան իր արեգակը կը ծագեցնէ չարերուն
ու բարիներուն վրայ և անձրեւ կը ղրկէ արդար-
ներուն ու մեղաւորներուն հաւասարապէս»--Մատթ. Ե.45:

Բանականութիւնը, չէզոք ուժ մը ըլլալուն պատճառաւ, կարելի է օգտագործել զայն թէ՛ բարիի և թէ չարի: Ուստի պարտաւոր ենք Թափանճել Քրիստոնէութեան ճշմարտութիւնը: Մարդկային բանականութիւնը առանց աստուածային հաւատոի, որ ինքնին շնորհ մըն է, կը վերջանայ անտրամաբանութեամբ: Կեանքը բարիին պատերազմն է, իսկ Բարիին կատարեալ տիպարը Յիսուս:

Բարիք ընել, կարօտեալին յատկապէս, արժանիք է, վարձատրութիւն ըլլալէ առաջ՝ ուրախութիւն ըլլալէ ետք:

«Մարդեղութիւնը կը ճառագայթէ՛ մեր կեանքին մէջ,
կը մարմնաւորուի մեր գործերով, կը զարդարուի
առաքինութեան գոյնով, կը դրոշմուի բարութեան
բնութագիծով և կը պտղաբերուի երջանկութեան
բարիքներով »--Գարեգին Ա. Կաթողիկոս:

Որքան խաղցր, խաջալերական և յուսադրիչ է վերեւ գրուած հատուածը, սակայն անոր հովանդակութեան մէջ կայ պարտաւորութիւն ու պատասխանատուութիւն համայն հաւատացեալ ենք ըսողներուն: Սոյն քրիստոնեաներուն Պօղոս առաբեալ կ՛ըսէ.

«Անփոյթ մի գտնուիր այն շնորհիին նկատմամբ, որ
մարգարէական հոգիով բեզի տրուեցաւ»--Ա. Տիմ. Դ.14:

Ապրիլ 7, 2000
Թորոնթօ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՈՎ ԱՍՏՈՒԱԾ, ԻՆՉՈ՞Ւ

Գափրիէլ հրեշտակին աննախընթաց զեկոյցէն, երկնառաբ և սրբազան համերգի երգեցողութենէն և հովիւներու ու երկրպագու մոգերու այցելութենէն յետոյ, արդարադատ ու խղճամիտ Յովսէփ տեսիլքի մէջ հրահանգ կը ստանայ հրեշտակէն, որ իրեն կը պատուիրէ.

«Ե՛լ ա՛ռ մանուկն ու անոր մայրը և փախի՛ր
Եգիպտոս. հոն մնացիր մինչեւ որ ըսեմ ձեզի»:
Մատթ. Բ. 13:

Յովսէփ և Մարիամ մօտ երկու տարի վայելած էին երկնային տեսիլքներ, հրեշտակներու այցելութիւններ ու երկնային ապահովութիւն: Հովիւներու այցը և յետոյ արեւելեան՛ այցելութիւնը Արեւելքի մոգերուն և անոնց ընծայած պարգեւները և նուէրները, որոնք երիտասարդ ամոլը բարձրացուցած էին սբանչացումի և գերացնծութեան. ըստ իրենց կրօնական աւանդութեան, այս բոլոր դէպք իրողութիւնները այսպէ՛ս ըլլալու էին: Չէ՞ որ իրենք Աստուծոյ կամքը կը կատարէին, հնազանդելով Անոր պատուէրներուն:

Հոգեկան ուրախ յափշտակութեան հրճուանքի և տօնախմբութեան ժամը կարծես ակնթարթի մը մէջ կը դադրի, և անոր փոխարէն կը սկսի մտահոգութիւնը անապատային երկար ճամբորդութիւնը, հայրենիքէն հեռանալու, վտարանդի ապրելու վիշտը և ապագայի անստուգութիւնը կը սկսի կրծել ու մաշել այս ամոլին հոգին և միտքը:

Մարդ, թէեւ անջրպետի գեղեցկագոյն ստեղծագործութիւնն է, սակայն բաղադրութիւնն է ան նաեւ նիւթի և հոգիի, մահուան և յաւերժութեան: Ան չի կրնար անջատել ինքզինքը կաւակերտ շինուածքի բոլոր տկարութիւններէն: Իր հողածին մարմնաւոր իղձերուն պատճառաւ, ան կը պոռթկայ և հարցում մը կ՛ուղղէ.

«Ինչո՞ւ ով Աստուած, ինչո՞ւ»:

Ինչո՞ւ փախչիլ, ի՞նչ բանէ փախուստ տալ: Ինչո՞ւ հեռաւոր և անհաղորդ պանդխտութիւն: Ո՜վ Աստուած, միթէ՞ Դուն աւելի զօրաւոր չե՞ս գալիք վտանգէն: Միթէ՞ Դուն ամենակարողը չե՞ս:

Ինչո՞ւ կ՛ուզես որ հեռանամ իմ հայրենի տունէս, հօրէնական աճիւններէս, ազգային աւանդութիւններէս և մշակոյթէս: Ինչո՞ւ չես չէզոքացներ վտանգը և անզօրութեան չես մատներ թշնամին հակակշռելով սպառնալիքն ու փորձանքը: Ո՜վ Աստուած աւելի կարճ ճամբայ մը չկա՞յ լուծելու համար այս կնճռոտ արհաւիրքը:

Մարմինն ու հոգին հակադրութիւններ են, ու մենք յաճախ, մարմնի՛ն թելադրութիւնները և մղումները կը գործադրենք, և ակամայ կը մեղանչենք սոյն մղումներէն:

Ամէն տարի, Ամանորի առթիւ, երբ կը կարդանք Սուրբ Ծնունդի պատմութիւնը և անոր առնչակից դէպքերն ու պատահարները, կը մղուինք վերյիշել նաեւ մեր ազգային դառն ճակատագիրը և դաժան բախտի ոտնաձայնը որ բախեց մեր հայրենիքին դուռը կարմրաներկ Ապրիլ 1915-ին և դեղնագոյն 7 Դեկտեմբեր, 1989-ին:

"Ինչո՞ւ ով Աստուած"ը բողոք մը չէ անտեսուած ըլլալու:

Գանգատի, ըմբոստացումի և տրտունջի աղաղակ մը չէ՛, այլ հարցո՛ւմ մըն է որ կը ժայթքի մարդկային իմացական խորհրդարանէ ուղղուած տիեզերքի արդարութեան ատեանին և ամենակալ Աստուծոյ:

Մարդկային անաւարտ իմացականութիւնը շարունակ կը ջանայ գտնել կտրուկ և ազդու ճամբայ մը իրագործելու բարդ և հոգի մաշող կնճռոտ մարմնական հարցերը, որոնք կը կարօտին երկա՛ր ժամանակի, համբերութեան և անձնազոհութեան:

Կարգ մը բաղաբական հարցերը աւելի կարճ և կտրուկ ձեւով կարգադրելու համար, մարդիկ դիմած են բռնատիրական վարչաձեւը: Թէեւ կրցած են լուծել խրթին հարցերը, սակայն կտրուկ ձեւը ստեղծած է աւելի՛ բարդ հարցեր և դժուարութիւններ: Այս վճռական և անողոք իշխանական արդարութիւն սեպուած վարչակարգը՝ (Խորհրդային) որ կը կարծուէր ըլլալ բաղաբական լուսաւորում և մարդկային հաւաբական ապրելակերպի տեսլական, եօթանասուն տարիներու բռնատիրական փորձարկութեամբ ցոյց տուաւ իր "կաւաշէն ոտքերը" ու տապալեցաւ բանդելով ու կործանելով աշխարհի մեծագոյն և ծաւալուն ժողովրդային ցամաբամասը՝ Սովետական պետութիւնը:

Հաւատաւոր սուրբեր, անցեալի ու ներկայ, որոնք հարցազրոյց ունեցած են իրենց Արարիչ Աստուծոյն հետ անպատասխան չեն մնացած:

Աստուածայայտնիչ Քրիստոս Յիսուս Իր անձնազոհ ապրումով ու անժամանցելի պատգամներով դիւրահասկնալի դարձուց Հօր Աստուծոյ տեսլականը համայն մարդկութեան երբ ըսաւ.

> **«Մտէք նեղ դռնէն, բանի կորուստի տանող դուռը լայն է և ճամբան՝ ընդարձակ, և շատեր կը մտնեն անկէ: Մինչ դէպի կեանք տանող դուռը նեղ է և ճամբան դժուարին, և բիչեր միայն կը գտնեն զայն:»**--Մատթ. Է. 13-14:

Արդի գիտական դեղահատները կարճ և կտրուկ ժամանակի ընթացքին օգտակար կ՛ըլլան ցաւերու և կարգ մը հիւանդութիւններու, սակայն միեւնոյն ատեն կը ստեղծեն տարբեր բարդութիւններ և վնասներ մարմնի մէջ: Դեղերու պատճառաւ կազմուած կնճռոտ անհանգըստութիւնները, երբեմն դարմանել աւելի՛ երկար կը տեւեն:

«Ելի՛ր, առ մանուկը և անոր մայրը ու փախի՛ր Եգիպտոս» պատուէրը որ մեզի դժուարահասկնալի կ՛երեւի, ի վերջոյ պիտի դառնայ միակ կտրուկ ճամբան:

Ինչո՞ւ:

Մեր հարցումը և դժկամակիլը ցոյց կու տան մեր ներբնագոյն

«ես»ը: Որքան որ կարծենք յաղթահարած ըլլալ զայն, մարդկային «ես»ը դարձած է պաշտամունքի առարկայ: Մարդ արարած դառնալու է ի՛ր «ես»ակեդրոնէն դէպի համակեդրոն «մեր»ը, որ կարենայ տեսնել աստուածային համայնապատկերը: Մարդ՝ անջրպետի գեղեցկագոյն և գերզգայուն ստեղծագործութիւնն է: Ան հնարամիտ ու հանճարեղ է, ոչ որովհետեւ կոթողներ կը ճգէ աշխարհին, այլ որովհետեւ պարտութեան մէջ իսկ, յաղթանակ կը կերտէ և "մահկանացութեան մէջ աստուածութեան կը ճգտի":

Մարդը, անաստուններէն բնորոշող գերագոյն առաւելութիւնը և հանգամանքը, անոր ընծայուած ազատ կամքն է, որուն Աստուած իսկ միջամտել չուզեր: Առանց գերբնական ներշնչումի, մարդ հաւասար է կենդանի անաստուններու:

"Ինչո՞ւ ով Աստուած"ը դժուարալոյծ հարցը կարելի է հետազօտել ազատ կամքի առնչութեամբ: Ինչպէս մարդկային մարմինը անհամեմատելի և անիմանալիօրէն բարդ է, առարկայէ մը, ալ աւելի դժուարահասկընալի է անոր հոգեկա՛ն և տրամաբանական գործառնութիւնները թէ՛ անհատական և թէ հաւաքական տարածութեան մէջ:

Մեր հարցումը, որովհետեւ ուղղուած է Աստուծոյ, արդար պիտի ըլլայ կատարել մեր որոնումները Իր յայտնաբանութիւններուն մէջ և Անոր տուեալներուն վրայ:

Անհամար հաւատացեալներ և բազմաթիւ մտաւորականներ ցուցաբերած են նման դիտաւորութիւններ և ոմանք նոյնիսկ գանգատ և բողոք ներկայացուցած Աստուածոյ, որովհետեւ գնահատած են տեսնել Մովսէսն ու Եղիա մարգարէներու կարճ կտրուկ և վրէժխնդիր պատժական միջոցառումները հանդէպ իրենց թշնամիին և հակառակորդին:

Այսպիսի հաւատացեալներու մեղադրանքը ցոյց կու տայ իրենց ծանծաղ և մակերեսային ծանօթութիւնը աստուածայայտնիչ գերազանց Մարդեղութեան, որ Իր կարճ սակայն գերզգայուն ու խտացեալ ապրումով յայտնաբերեց Հօր Աստուծոյ գործընթացքը և մարդոց հետ Անոր վարմունքը:

Մարդ արարածը շարունակ չարաշահած է իրմէ տկարը, իրեն նման չխորհողը և տարբեր ցեղի պատկանողները իր գերակայութեամբ: Գերակայութիւնը կրնայ ըլլալ դրամական, քաղաքական, դիւանագիտական, օրէնսդրական և նոյնիսկ աստուածային զօրութեան շնորհիւ...:

Աստուածային գերակայ զօրութեան ապօրէն գործածութեան փորձը կը տեսնենք Յովհաննէս և Յակոբոս եղբայրներու աշակերտութեան ընթացքին: Թարմացնելու և վերյիշեցնելու համար պատահած դէպքը իր համայնապատկեր իմաստով՝ այսպէս տեղի ունեցած է ատիկայ:

Բարութեան Մարմնացեալ Անհատականութիւնը, եկած էր ապրեցնելու և ոչ թէ կորսնցնելու մարդկութիւնը, տասներկու աշակերտները, նախքան առաքելը որպէս աւետարանիչներ, անոնց կը պարգեւէ **"զօրութիւն և իշխանութիւն բոլոր դեւերու վրայ, ինչպէս նաեւ բժշկելու հիւանդութիւնները"**--Ղուկ. Թ. 1: Աշակերտները իրենց վերադարձէն յետոյ կը հաւաքուին իրենց Վարդապետին շուրջ և կը պատմեն իրենց յաջողութիւնները:

Կեանք բաշխող Աստուածորդին կ՛որոշէ ու կը թելադրէ Իր աշակերտները որ կրկին երթան Երուսաղէմ: Աշակերտները կը մտնեն Սամարիոյ մէկ գիւղը որ ճամբորդութեան պատրաստութիւնները տեսնան: Սամարացիները, որ դարաւոր թշնամիները ճանչցուած էին Հրեաներուն, կ՛արգիլեն անոնց մուտքը և ուղեւորութիւնը Սամարիոյ մէջէն: Ի տես այս անարգ մերժումին, հերոս Յովհաննէս և Յակոբոս աշակերտները կ՛ըսեն Յիսուսի.

«Տէ՛ր, կ՛ուզե՞ս որ ըսենք որ երկինքէն կրակ տեղայ
ու բնաջնջէ զանոնք (Սամարացիները)--Ղուկ. Թ. 54:

Այս աշակերտները՝ Յիսուսի ամենամտերիմները, որոնք մարմնաւոր աչքերով տեսած էին կեանք բաշխող Աստուածորդին, տեսած էին Անոր անճնազոհ ապրումը, որով դիւրահասկնալի դարձուցած էր Հօր տեսլականը համայն մարդկութեան: Իմացած էին Անոր կարեկցութեան խօսքերը, Անոր Աջին հպումը, Անոր սեւեռումի ազդութիւնը և մանաւանդ արդարութիւն և իրաւունք պահանջող Անոր պատգամները:

Տարիներով դաստիարակուած անճնազոհ Վարդապետի մը լուսեղէն ճեռքերուն տակ, աւետարանչութեան ղրկուած այս աշակերտները, տակաւին չեն ըմբռնած, որ մշտաշող Գալիլեացի Յիսուս՝ մարդկութեան հոգին, Իր հոգիին մէջ փոխադրելով, կենդանի՛ հաղորդութեամբ պիտի միջնորդէ մարդկային մեղանչումները Հօր Աստուծոյ: Ան եկած է կերտելու պատմութեան մեծագոյն անկիւնադարձը, ո՛չ Մովսէսի նիզակով, ո՛չ Եղիայի կրակով, ո՛չ Մեծն Աղեքսանդրի բանակով և ո՛չ ալ Հռոմէական մասնակի արդարութեամբ:

Յաւերժաւանդ Խորհուրդ՝ Յիսուս զոհագործումի և զոհողութեան փոխարժէքո՛վ պիտի յաղթահարէ թիւրիմացութիւնը և անհամաձայնութիւնները, ըլլան անոնք բաղաբական կամ ելեւմտական:

Ազատ կամքը հոգեկան գերիշխան կարողութիւնն է որ Արարիչ Աստուած բարեհաճած է շնորհել մարդ արարածին: Ազատ կամքի շնորհիւ մարդ կ՛աստուածանայ: Այսինքն, Աստուած՝ կամովին չի միջամտեր մեր գնացքին և վարուելակերպին: Ո՛չ թէ չի կրնար, այլ չուզեր միջամուխ ըլլալ մեր գործընթացքին, բարի կամ չար:

Որովհետեւ:

Եթէ Ան ընդմիջէ մեր գործընթացքը, մենք ոչ առաքինի կրնանք սեպուիլ բարոյական կենցաղի կատարելութեամբ, ոչ ալ չարասիրտ, վայրագ և նենգամիտ, պատրուակելով թէ ի՛նչ որ կը գործենք, ոչ թէ մե՛ր կամքով էր, այլ աստուածային միջամտութեամբ և Անոր ճեռնամուխ ըլլալով:

Օրինակի համար:

Ոչխարներու հովիւ մը երբեք գայլ մը պահապան չկարգէր իր հօտին, այլ շուն մը: Շան մը հաւատարմութիւնը առաքինութիւն չսեպուիր, այլ կ՛ակնկալուի: Գայլի մը ոչխարներ յօշոտելը ո՛չ սխալ է և ո՛չ ալ մեղանչում, որովհետեւ գայլին բնաւորութիւնը յօշոտել է:

Համայն տիեզերքի կենդանական աշխարհին մէջ, միայն մարդն է,

որ իր ազատ կամքով, բարիի և չարի, զօրութեան և տկարութեան, հաւատարմութեան և դաւաճանութեան ընտրութիւնը և նախասիրութիւնը կրնայ իրագործել:

Անցեալի և ներկայ դժբախտութիւններու, զանգուածային կոտորածներու և զարհուրելի ճգնաժամերու մահասարսուռ պատճառները գերհզօր ազգերու բաղաբական մրցակցութիւններն ու անոնց հակադիր շահերը եղած են: Ինչպէս Սեւրի դաշնագիրը արհամարհուեցաւ և ոտնակոխուեցաւ "մեծ" ազգերու շահախընդրութեան պատճառաւ:

Յաղթական Յիսուսի համբառնալէն յետոյ, առաքեալները միայն մէկ անգամ գործածեցին իրենց տրուած գերբնական զօրութիւնը միջամտելու մարդկային ազատ կամքը և կարճ ու կտրուկ դատաստան վճռելով: Այս դէպքին զոհ գացին եկեղեցիի անդամներէն Անանիա և Սափիրա, որոնք իրենց ագարակը ծախեցին և դրամին միայն մէկ մասը նուիրեցին առաքեալներուն: Պետրոս առաքեալ, իրեն շնորհուած զօրութեամբ այսպէս կը խօսի Սափիրայի հետ.

«Ինչպէ՞ս եղաւ որ դուք միաբանեցաք՝ փորձելու համար Տիրոջ Հոգին. ահա այն ոտքերը, որ թաղեցին քու ամուսինդ, դրան քով են, քեզ ալ դուրս պիտի հանեն: Եւ ան իսկոյն ինկաւ անոր ոտքերուն առջեւ ու շունչը փչեց» --Գործ. Ե. 9-10:

Վերոյիշեալ դէպքէն զատ, առաքեալները ոեւէ մէկը չեն բանադրած կամ մէկո՛ւն յանցանքին համար սպառնալիք չեն ըրած:

Ես կը հաւատամ, որ Յիսուս Սուրբ Հոգւոյն միջոցով կրկի՛ն խօսած է Իր առաքեալներուն ըսելով.

«Չէք գիտեր թէ ինչ հոգիէ էք դուք. վասնզի մարդու Որդին չեկաւ մարդոց հոգիները կորստեան մատնելու, այլ փրկելու»:

Անանիայի և Սափիրայի դէպքէն յետոյ, առաքեալները նման կացութեան մէջ գտնուեցան, սակայն կարճ ու կտրուկ կերպով փոխանակ ուրիշները վտանգելու, յանձն առին, նման իրենց Փրկիչ Յիսուսի, անձնազոհութեամբ և իրե՛նց անձին տառապանքով ուղղել այլոց սխալանքը և արտաբերել վիշտին ու ցաւին դրակա՛ն յաղթանակը:

Բացարձակ և անվիճելի պատասխան չ՛ունինք,

"ինչո՞ւ Ով Աստուած ինչո՞ւ" հարցումին:

Բայց ունի՛նք մխիթարութիւն և յոյս: Հարցումէ և գաղափարէ մը անդին ունի՛նք յոյսի մը տեսլականը.

«Այս աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք, սակայն քաջալերուեցէք, որովհետեւ ես յաղթեցի աշխարհին»--Յիսուս:

Մեր անմար հաւատքը, հիմնուած Յիսուսի ապրումի՛ն վրայ, որ բանալին և յաղթութիւնն է կեանքի բոլոր կնճռոտ հարցերուն:

Դեկտեմբեր 6, 1991
Թորոնթօ

ՃԱԿԱՏԱԳԻ՞Ր ԹԷ ԱԶԱՏ ԿԱՄՔ

Ըստ հեթանոս իմաստասիրական մտածողութեան, գերագոյն նախասահմանութիւն մը կայ իւրաքանչիւր մարդ էակի համար, ծնած օրէն մինչեւ իր մահուան րոպէն, որ անյեղլի է և գրուած անոր ճակատին: Անխուսափելի նախասահմանութեան վճիռը ընդունիլ, կը նշանակէ ուրանալ անհատին աստուածապարգեւ ազատ կամքը և զայն ընել անպատասխանատու: Մարդիկ որքան ալ նախասահմանումով մը ծնած ըլլան, իրենց կամքով և հաւատքով առ Աստուած, կրնան հակազդել նախասահմանեալ ճակատագրի պարտադրանքներուն և փոխել իրենց կեանքին ընթացքը:

1. Ոչ ոք իրաւունք ունի ըսելու թէ ճակատագրականութիւնը անձի մը կամքէն աւելի հզօր է:

2. Որքան աւելի կատարելագործուինք, այնքան աւելի կը խուսափինք մեր կարծեցեա՛լ ճակատագրէն:

> «Ինչպէս Աստուած սկիզբէն նախասահմանած էր, և ինչպէս որ զայն իրագործեց մեր Տիրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով»
>
> --Եփես. Գ.11:

Պօղոս առաքեալի յայտարարութեան նախասահմանուածը "անձ"ի՛ մը ճակատագիրը չէ՝, այլ աստուածային ծրագիրնէ: Աստուածային ծրագիրը, Անոր ազատ կամքին իրագործո՛ւմն է:

Ի՞նչ կը նշանակէ կամք:

"Կամք"ը, մարդու հոգեկան առանձնայատուկ սեփականութիւնն է, որը կը թոյլատրէ առաջադրել նպատակներ, վճիռներ և զանոնք իրականացնելու համար կը գործադրէ անհրաժեշտ ջանքերը: Կամքը հոգեկան հասունութեան ցուցանիշն է:

Մարդ կենդանիներէն կը տարբերի իր գիտակցական վարքով, բանական հոգիով, բարոյական սկզբունքով և ինքնիշխանութեամբ:

Կենդանիներ կը գործեն նախածրագրուած բնազդով մը: Մարդուն բնորոշ է իր ինքնագիտակցութիւնն ու ստեղծագործական աշխատանքը:

Կամքի ազատութեան տեսութեամբ, Եզնիկ Կողբացին (Մեսրոպի աշակերտներէն), զԱստուած կազատէ աշխարհի մէջ գոյութիւն ունեցող չարի պատճառին նկատմամբ: Չարը մարդու կամքին թանձրացեալ (կոնկրետ) գործողութեան արդիւնքն է: Չարը անխուսափելի չէ, ան ճակատագիր չէ, և մարդ տնօրինելով իր կամքը, կարող է փոխակերպել նաեւ չարը: Պոռնիկ Մարիամ դարձաւ՝ սուրբ Մագդաղենացին, ու դրամապա՛շտ Զակէոս եղաւ կենդանի օրինակը մարդասիրութեան:

«Մարդ իր կամքին արտայայտիչն ու տէրն է»--Ս. Ներսէս Շնորհալի:

Մարդ արարածին կամքը ազատ և անձնիշխան է:

Եթէ "կամքը" ազատ չէ, այդ յատկութիւնը կամք ըլլալէ կը դադրի:

Աստուած Եսայեայ մարգարէի բերնով կը խօսի ու կ՛ըսէ.
«Լսէ, ով երկինք, և ականջ դիր, ով երկիր,
Վասն զի Տէրը կը խօսի.
«Զաւակներ մեծցուցի ու բարձրացուցի,
Եւ անոնք ինծի դէմ ապստամբեցան»:
--Եսայեայ Ա.2

Պատմութիւնը մարդկային գազանութեան ցոլացումն է, ո՛չ որովհետեւ մարդկութիւնը տգէտ ու գազանաբարոյ է, այլ որովհետեւ ազատ կամք ունի, դէպէտեւ հրահանգուած է ըլլալ զգոյշ, սակայն մարդ շարունակ կ՛ապստամբի իր Արարիչին՝ Աստուծոյ դէմ: 5րդ-6րդ դարերու հայ փիլիսոփայ, Նեոպղատոնականութեան հետեւորդ--«Կամքի ազատութիւն»ը կը դիտէ որպէս կատարելութեան համար մարդու մղած պայքարի անհրաժեշտ բաղադրամասը:

Անճնաւորութիւն մը ի՞նչ ուժի որ յանճնէ ինքզինք, այդ զօրութիւնը կը վարէ ուղեղին ընթացքը:

1. Չարը հնարաւորութիւնը ունի վնասելու ջղաբջիջները:

2. Բարին նոյնպէս հնարաւորութիւնը ունի բուժել ջղաբջիջները:

3."Հրաշք"ը, Բարիին բուժիչ յատկութիւններն են որոնք կը վերանորոգեն ջղաբջիջները ու մարդ էակին անդամները կ՛առողջանան:

Հարցումը.-Եթէ ամենակալ Հայր Աստուած Արարի՛չն է կանոնական և բարի աշխարհի, ինչո՞ւ գոյութիւն ունի չարը: Այս խորհրդաւոր հարցումին, անմիջական և ամբողջական պատասխան մը չկայ:

Արարչագործութիւնը մինչեւ որ հասնի իր լրումին, չարը գործօն պիտի ըլլայ աշխարհի մէջ: Նիւթական բարիքներու զուգահեռ, կայ նաեւ նիւթական չարիքներ:

Հրեշտակներն ու մարդկային արարածները իրենց ազատ կամքին պատճառով կը ճգտին կամ չարին և կամ բարիին. նախընտրելին սէրն է: Ոմանք կ՛ուղուին դէպի կեանք ու ոմանք ալ դէպի կորուստ: Աստուած որեւէ կերպով պատասխանատուն չէ և չ՛արտօնէր բարոյական չարը, մարդ իր ազատ կամքով կ՛ընտրէ բարին:

**«Դատաստանը ա՛յս է ահա. որ Լոյսը աշխարհ եկաւ,
սակայն մարդիկ խաւարն աւելի սիրեցին՝ քան Լոյսը,
որովհետեւ իրենց գործերը չար էին»**--Յով. Գ.19:

Աստուած անժամանակ է, իսկ երբ կամեցաւ ստեղծել արարածները, սկիզբ մը դրաւ ու վերջ մը անոնց կեանքին (զանոնք մահկանացու ստեղծեց): Մարդ արարածներուն շնորհուած ազատ կամքը՝ աստուածային մասնիկը, պարտ է ապացուցել բարիի՛ գործադրումով նախ քան որ մարդ էակ արժանանայ յաւիտենական կեանքի:

Մարդիկ որքան ալ նախասահմանումով մը ծնած ըլլան, իրենց կամքով և վճռակամութեամբ յաճախ կրնան հակազդել նախասահմա-

նեալ ճակատագրի մը պարտադրանքներուն և փոխել անոնց ընթացքը:

Ոչ ոք իրաւունք ունի ըսելու թէ ճակատագրականութիւնը անձի մը կամքէն աւելի հզօր է: Որքան աւելի կատարելագործուինք, այնքան աւելի կը խուսափինք ճակատագրէն:

«Խնդրեցէ՛ք Աստուծմէ և պիտի տայ ձեզի, փնտռեցէ՛ք և պիտի գտնէք, բաղխեցէ՛ք և պիտի բացուի ձեզի: Որովհետեւ խնդրողը կը ստանայ, փնտռողը կը գտնէ և բաղխողին առջեւ դուռը պիտի բացուի» --Ղուկ. ԺԱ.9:

Վերոյիշեալ զեկոյցը, մարդու ճակատագիրը կը չէզոքացնէ ու ազատ կամքի գործադրութիւնը կը զօրացնէ: Մարդը այլեւս իր կոյր ճակատագրին ստրուկը դառնալէ կը դադրի, որովհետեւ իր խնդրանքով, իր թակելով ու փնտռելու ազատ զօրութեամբ կրնայ փոխել իր նախասահմանուած վիճակը:

«եւ անոնք որ դպան՝ բժշկուեցան»--Մարկ. Ջ.56:

Անոնք որոնք ուզեցին փոխել իրենց ճակատագիրը, կրցա՛ն բարելաւուիլ:

Մարդկային մարմինը ճակատագրուած է թունաւոր մանրէներու յարձակման: Սակայն մարդկային մարմնին մէջ կան այնպիսի բջիջներ որոնք բնակա՛ն բերումով կը չէզոքացնեն այդ մանրէները:

1. Նիւթական մանրէներու զուգահեռ, կան նաեւ սատանայական ու չար փսփսուքներ ու խորհուրդներ, որոնք կու գան մարդը խոտորելու:

2. Մարդ ինքնաբերաբար այդ չար խորհուրդները չվտարեր, այլ անոնց վտարումը կախեալ է ի՛ր կամքէն:

3. Մարդ արարածին ա՛յս ազատ կամքը, կը չէզոքացնէ "ճակատագր"ի մտայնութիւնը քրիստոնէակա՛ն հաւատքին մէջ:

4. Նաւապետ մը չի կրնար փոթորիկը կեցնել, բայց կը նաւարկէ այնպէս, որ նաւը չզարնուի ապառաժներու:

Թէեւ միտքը կախում ունի ուղեղին և անոր աջակցութեան որպէս մեքենայ, այսուամենայնիւ միտքը տարբեր է ու աւելի գերադաս ուղեղէն: Որոշում առնողն ու դատողը մի՛տքն է ու ոչ ուղեղը: Միտքն ու կամքը ո՛չ մարմնական են ու ոչ ալ շօշափելի, այլ ազատ իրողութիւններ և իսկութիւններ: Մարդու կամքը ազատ է, ի՛նք պէտք է խուսափի չարէն և ձգտի դէպի բարին:

«Հր.Աճառեանի անկոտրում և պողպատեայ կամքը և աշխատասիրութիւնը սկսած են դրսեւորուիլ ու ի յայտ գալ դեռեւս վաղ մանկութենէն երբ ինքզինք նուիրած է անյագ ընթերցանութեան ու բառահաւաքի»:

«Մեղքը կը բնակի մարդու կամքին մէջ, ոչ աշխարհի և ոչ բնութեան» --Ս. Օգոստինոս: Մեղանչումը՝ մարդու կամքին գերագոյն

յագեցումն է՝ «ես»ին յաղթանակը: «ես»դ կը նուիրես կամ Աստուծոյ կամ բու ցանկութեան իրագործումին:

Յիսուս Քրիստոս մարդու ազատ կամքը կը յարգէ, առանց ենթակային ուզելուն զայն չբժշկեր:

Կարդանք.

Երբ Յիսուս տեսաւ զայն պառկած, ու գիտցաւ թէ երկար ժամանակէ ի վեր հիւանդ է, ըսաւ անոր.

«Կ՛ուզե՞ս առողջանալ»--Յով. Ե.6:

Անառակ Որդիի Առակին մէջ, կրտսեր որդիին ճակատագրուած չէ՛ր վերադառնալ հօրը տունը: Ան իր ազա՛տ կամքով վերադարձաւ տուն:

Ինչո՞ւ, որովհետեւ ան փոխանակ իր ազատ կամքով հետեւելու իր հեշտանքին, եկաւ ինքզինքին: Ան ընդառաջեց իր ազատ կամքի խորհուրդին: Նախապէս ընտրած էր հետեւիլ իր մարմնակա՛ն յաճոյքներուն:

Եկաւ հանգրուան մը ուր ան իր ազատ կամքով ընտրեց և իրագործեց իր ազատ կամքին հրահանգները, որ քրիստոնէական հասկացողութեամբ կը կոչուի ապաշխարութիւն:

Աստուծոյ փրկագործութեան ծրագիրը թէեւ կատարո՛ւմն է աստուածային սիրո՛յ զօրութենակա՛ն շնորհին, սակայն ենթակային փոխադա՛րձ հաւանութեան՝ կամքի մասնակցութեան կը կարօտի: Ա՛յս մասին Ս. Աւետարանը շատ որոշ է, ան կ՛ըսէ.

«Իր իսկ ստեղծած աշխարհը եկաւ, բայց իր իսկ ստեղծած մարդիկը զինք չընդունեցին: Իսկ զինք ընդունողներուն և հաւատացողներուն իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ որդիներ, ըլլալու»
--Յով. Ա.11-12:

Ընդհանուր Աստուածաշունչ Մատեանին մէջ չկայ "ճակատագիր" բառը, ոչ հայերէն ու ոչ անգլերէն "destiny,fate,fatality" բառերը:

Ճակատագիր բառը, որ կը գործածուի ցարդ 20-րդ դար, կու գայ մարդկային ենթագիտակցութեան որպէս կռապաշտական մնացորդ աւանդութիւն մը:

Հրեայ իշխաններն ու ժողովուրդը խաչեցին իրենց մեծագոյն մարգարէն Նազովրեցի Յիսուսը, որովհետեւ չկրցան ազատագրել իրենք զիրենք Օրէնքի բառապաշտական աւանդութենէն: Մովսէս մարգարէին գրած Օրէնքը Հրեայ կրօնաւորները դարձուցած էին տեսանելի կուռքի և ուրացած անոր հոգեկա՛ն իմաստը: Կրօնական գրութեան իմաստի՛ն մէջ կը գտնուի մարդ արարածը փոխակերպող ոգեկա՛ն զօրութիւնը և ոչ թէ գրութեան տառին:

Նոյեմբեր 4, 1999
Թորոնթօ

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԻՆ

Ելից Բ.1-10,
Յով. ԻԱ.15-25,
Եփես. Ա..1-14:

Ժառանգութիւնը ոչ վաճառելի և ոչ ալ փոխարինելի է, բայց փոխանցելի է, և փոխանցումը կ՛ըլլայ միայն պահպանումով և ուսուցանելով: Աւանդն ալ ժառանգութիւն մըն է, սակայն ոչ չօշափելի կամ տեսանելի ժառանգութիւն մը, այլ՝ հոգեկան պատուէր, խրատ, որ յանձնարարուած է կիրարկուելու համար: Քրիստոնեայի մը հոգեկան ժառանգութիւնը Յիսուսի «Նոր Պատուէրն» է.

«Նոր պատուիրան կու տամ ձեզի, որ սիրէք զիրար. ինչպէս ես ձեզ սիրեցի: ...եթէ դուք զիրար սիրէք՝ պիտի գիտնան թէ դուք իմ աշակերտներս էք»:

Սաղմոս ԿԷ.6-7--«Աստուած մեր Աստուածը մեզ պիտի օրհնէ: Աստուած մեզ պիտի օրհնէ, ու երկրի ամէն ծայրերը անկէ պիտի վախնան»:

Ծննդոց ԺԲ.--«Քեզ մեծ ազգ պիտի ընեմ, ու քեզ պիտի օրհնեմ... Ու երկրի բոլոր ազգերը քեզմով պիտի օրհնուին:

Քրիստոնեայի մը ժառանգութիւնը, Յիսուսի խաչը կրելն է: Յիսուսի պատուէրը Պետրոսին. «Արածէ՛ իմ ոչխարներս» և «Եկո՛ւր իմ ետեւէս»:
«Ինչպէս որ իմ Հայրս զիս ղրկեց, ես ալ ձեզ կը ղրկեմ»
--Յով. Ի.22:

Պօղոս առաքեալ կ՛ըսէ.
«Այժմ ուրախ եմ ձեզի համար իմ կրած չարչարանքներուս մէջ, և իմ մարմնիս մէջ Քրիստոսի կրած նեղութիւններուն պակասը կը լրացնեմ իր մարմնին համար որ է եկեղեցին և որուն ես՝ Պօղոս եղայ պաշտօնեայ, համաձայն աստուածային տնտեսութեան որ տրուեցաւ ինծի»--Կողոս. Ա.24-26:

Եկեղեցիին ժառանգութիւնը, ո՛չ հարստութիւն, ո՛չ փառք և ոչ ալ հանգստութիւն է, այլ՝

«Այս աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք, սակայն քաջալերուեցէ՛ք, որովհետեւ ես յաղթեցի աշխարհին»
--Յիսուս:

Նոյեմբեր 8, 2000
Թորոնթօ